

Μια άλλη υπόσταση του αγγέλου

«Ο άγγελος στην εσοχή» του Τένεσι Ουίλιαμς
Μετάφραση: Ερρίκος Μπελιές
Σκηνοθεσία, επεξεργασία κειμένου, παραγωγή: Ανθούλης Δημοσθένους
Ειδική σύμβουλος, βοηθός σκηνοθέτη: Μαρία Χαράλη
Βοηθός παραγωγός: Έλενα Μελετίου
Παίζουν: Μάριος Μεττής, Φαίδωνας Οδυσσεύς

Η γοητεία που ασκεί στον ζωγράφο το μοντέλο του ενσωματώνεται στο τελικό προϊόν της καλλιτεχνικής παραγωγής, και το έργο τέχνης, με τη σειρά του, γίνεται πηγή εκείνου του αστείρευτου γλυκού φωτός που είχε εκπέμψει το μοντέλο. Μου έρχεται στο μυαλό «Το κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι» του Βερμέερ, ένα μόνο παράδειγμα, για να εικονογραφήσω την πιο πάνω εισαγωγή. Και ο κόσμος, αναζητώντας τη μυστική πηγή του φωτός, αναλύει την τεχνική του ζωγράφου ή ερευνά την προσωπικότητα του μοντέλου, παραβλέποντας εκείνο τον άυλο, μεταφυσικό δεσμό μεταξύ του αντικειμένου και του υποκειμένου της καλλιτεχνικής πράξης.

Στο διήγημα του Τένεσι Ουίλιαμς «The Angel in the Alcove» ο άγγελος έχει γοητεύσει τον Ανθούλη Δημοσθένους. Πέρα από την επιστημονική ενασχόλησή του με το έργο του Τένεσι Ουίλιαμς, πέρα από τις προηγούμενες θεατρικές υλοποιήσεις των θεωρητικών του ερευνών, όπως τα μέρη των παραστάσεων «Della Robbia» και «Ο Σεμπάστιαν και ο Κανίβαλος» που αφορούσαν τον Τ. Ουίλιαμς, αυτό το διήγημα φαίνεται να έχει ιδιαίτερο κανάλι επικοινωνίας με τον διασκευαστή του πεζού κειμένου σε θεατρικό, σκηνοθέτη και παραγωγό της παράστασης Ανθούλη Δημοσθένους. Κατά τη διασκευή από τον ίδιο τον συγγραφέα του γραμμένου το 1943 διηγήματος «Ο άγγελος στην εσοχή» σε θεατρικό «Vieux Carré» (1977) χάθηκε το μεταφυσικό στοιχείο -ο άγγελος έμεινε να κάθεται στην εσοχή του παραθύρου της άθλιας σοφίτας του ήρωα του διηγήματος. Αυτή την παρουσία ήθελε να νιώσει ο σκηνοθέτης, αγωγός αυτής της παρουσίας ήθελε να κάνει τους ηθοποιούς του, αυτή την αύρα ήθελε να μεταδώσει στους θεατές του μέσα από το δρώμενο που παρουσίασε. Το περιεχόμενο της αγγελικής μορφής δεν

εξαντλείται στη μεταφυσικότητά της, ο άγγελος που εμφανίζεται στο δωμάτιο του ήρωα είναι σύμβολο του καλού, είναι φορέας ηθικής αποδοχής, είναι το αντίβαρο της σκληρότητας και της κακίας του γύρω κόσμου. Ο συγγραφέας χαρίζει αυτή τη μορφή ως παρηγοριά και προστασία στον εαυτό του, στον ετοιμοθάνατο ζωγράφο, σε όλους τους κουρασμένους και κυνηγημένους των έργων του και του πραγματικού κόσμου.

Από τη θέση του αποδέκτη των λεκτικών, οπτικών και συναισθηματικών μηνυμάτων της παράστασης δεν μπορώ να μην επισημάνω ότι με ξένισε η απόφαση του σκηνοθέτη να συγκεκριμενοποιήσει αυτή την άυλη (στο κείμενο) μορφή μέσω του πίνακα του Ζήνωνα Τζέπρα «Angel in the hotel room». Στη δική μου αντίληψη ένα τόσο ντετερμινιστικό στοιχείο ήταν έξω από τη γενική αισθητική της παράστασης. Εξάλλου σ' έναν τόσο μικρό χώρο, όπως η «σκηνή» του Πολυχώρου «Κατ' οίκον», ο μετωπικά στημένος πίνακας ανταγωνιζόταν οπτικά με τις μορφές των ηθοποιών.

Η υποκριτική τέχνη του Μάριου Μεττή ήταν αρκετή και ικανή για να μπορέσει ο ηθοποιός να αφηγηθεί τα γεγονότα, να εκφράσει τη συναισθηματική κατάσταση του ήρωά του, να πλάσει από τον λόγο, τη φωνή και το σώμα του τις άλλες μορφές του έργου. Οι δύο γυναίκες-γεννήματα της Κόλασης που βρίσκονται στο έργο απέναντι από το αγγελικό πεδίο, η σπιτονοικοκυρά και η κυρία Γουέιν δίνονται από τον Μεττή απτές, αγάγλυφες. Η φοβερή μορφή της σπιτονοικοκυράς σαν να συνομιλεί με τη γριά τοκογλύφο από το «Εγκλημα και Τιμωρία» του Ντόστογιέφσκι, εκείνη που σκότωσε ο Ρασκόλνικοφ. Ο Μεττής χρησιμοποιεί την αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο ως υλικό για την ενσάρκωση των άλλων ρόλων και η μετάβαση από τον

εξομολογητικό τόνο στη σαρκαστική παρουσίαση άλλων γίνεται ομαλά και πειστικά. Όμως το μεγαλύτερο επίτευγμα του ηθοποιού και του σκηνοθέτη του είναι η δημιουργία εκείνης της αγγελικής μορφής. Ο αφηγητής βλέπει και αισθάνεται τον άγγελο στη σκηνή και εμείς τον βλέπουμε με τα μάτια του και τον συναισθανόμαστε μαζί του.

Όμως τον ζωγράφο ο σκηνοθέτης της παράστασης δεν τον ήθελε πλασμένο από τον λόγο της αφήγησης, δεν τον ήθελε μέρος της πολλαπλής προσωπικότητας, την οποία ενσαρκώνει ο Μάριος Μεττής. Ο ήρωας του Φαίδωνα Οδυσσεύς είναι ο βαριά άρρωστος συγκάτοικος του αφηγητή στην πανσιόν της Γαλλικής Συνοικίας, είναι το θύμα του άγριου ανθρωποκυνηγητού, είναι (σε μια διασταύρωση ζωών) ο ερωτικός σύντροφος των αφηγητών. Ρίχνει το κόκκινο κουβάρι και περνά (ανάμεσα στα 7 θανάσιμα αμαρτήματα) από τη ζωή του αφηγητή ακολουθώντας την κόκκινη γραμμή της μοίρας ή αφήνοντας πίσω την κόκκινη γραμμή του αίματος. Είναι μια άλλη υπόσταση του αγγέλου.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

